

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Box 55
171 11 Solna

Förslag till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter (2010:xx) och allmänna råd om prissättning av utbytbara läkemedel och utbyte av läkemedel m.m.

Dnr 3027/2009

Sammanfattning

- Konkurrensverket har inget att invända mot förslagen.
- Mot bakgrund av förslagets svårbedömda effekter för konkurrensen på generikamarknaden vill Konkurrensverket betona vikten av utvärdering.
- Säkerställ en effektiv tillsyn över efterlevnaden av reglerna i aktuella föreskrifter.
- Utforma administrativa rutiner så att ansökningar om prisförändringar inte görs tillgängliga för konkurrerande företag.

Svårbedömda effekter för konkurrensen på generikamarknaden vid en förlängning av prisperioden till fyra månader

Konkurrensverket vill i det följande komplettera Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV) beskrivning och analys av möjliga effekter för konkurrensen på generikamarknaden vid en respektive fyra månaders prisperiod.

Kortare prisperioder innebär med nödvändighet fler tillfällen för generikaföretagen att vara med att konkurrera på marknaden. Fler tillfällen torde i sig innebära ökade förutsättningarna för fler, och i synnerhet mindre, företag att överhuvudtaget kunna verka på den svenska marknaden. Denna aspekt bör särskilt beaktas mot bakgrund av att flertalet av de renodlade generikaföretagen i Sverige idag är relativt små sett utifrån årsomsättning. Så vitt Konkurrensverket förstår innebär vidare dagens situation med en månads prisperiod att Sverige i viss ut-

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

sträckning fungerar som avsättningsmarknad för "spotpartier" där företag med kort varsel och utan att behöva binda sig för längre perioder, kan sälja mindre läkemedelspartier.

Av resonemanget följer att kortare prisperioder sannolikt innebär lägre etableringshinder och fler verksamma företag på marknaden än vad som vore fallet med längre perioder. Även om konkurrensförutsättningarna skiljer sig åt mellan olika marknader, kan det ändå konstateras att konkurrensen på en marknad generellt sett tenderar att vara hårdare ju fler företag som kan verka på marknaden och ju lägre etableringshindren är.

Att kortare prisperioder under vissa omständigheter kan vara mer gynnsamt för konkurrens och etableringsvilja på generikamarknaden bekräftas även av TLV genom att myndigheten föreslår fortsatta enmånadsperioder för nya generiska läkemedel.

TLV framhåller att längre prisperioder och ökad exklusivitet kan ge incitament för helt nya aktörer att inträda på den svenska marknaden samt att de större volymerna i sig bör leda till att generikaföretagen pressar priserna i samband med ansökningarna om prisändringar. TLV pekar även på att den längre framförhållning som följer av förslaget, ger bättre förutsättningar för generikaföretagen att planera tillverkning och leveranser vilket ger lägre kostnader i verksamheten. Konkurrensverket ifrågasätter inte förekomsten av dessa mekanismer, men vill med redogörelsen ovan visa att det också finns mekanismer som utifrån konkurrensperspektivet talar för kortare prisperioder.

En annan aspekt att beakta vid bedömning av prisperiodernas längd, är risken för olagligt konkurrensbegränsande samarbete mellan företagen på marknaden. Typiska exempel på olagligt samarbete är att företag kommer överens om priser eller att de geografiskt delar upp marknaden mellan sig. Längre prisperioder innebär högre grad av exklusivitet och därmed starkare incitament för företagen att inte medverka i, eller bryta, ett konkurrensbegränsande samarbete. Detta torde i synnerhet gälla på generikamarknaden där det inte ges någon möjlighet till geografisk uppdelning – det företag vars läkemedel i en utbytesgrupp utses till "periodens vara" blir ensam leverantör över hela landet. Detta talar för att längre prisperioder skulle vara att föredra framför kortare.

Samtidigt kan det konstateras att det generellt sett är svårare att inleda och upprätthålla ett konkurrensbegränsande samarbete ju fler företag som är verksamma på marknaden. Även om det enligt TLV:s konsekvensutredning råder en viss osäkerhet beträffande antalet verksamma aktörer på marknaden vid en respektive fyra månaders prisperiod finns det ändå, vilket beskrivits ovan, argument som talar för att kortare prisperioder leder till fler företag på marknaden.

TLV gör bedömningen att konkurrensen på generikamarknaden kommer att öka med förslaget om fyra månaders prisperiod. Konkurrensverket anser inte att denna slutsats kan dras utifrån myndighetens konsekvensutredning. Konsekvenserna för konkurrensen på generikamarknaden är enligt Konkurrensverket svårbedömda.

Konkurrensverket har inte skäl att ifrågasätta TLV:s sammanvägda bedömning av förslagets effekter men vill betona vikten av utvärdering

Som huvudsakligt argument för förslaget om fyra månaders prisperiod framhåller TLV dess positiva effekter för apotek och grossister till följd av att den längre framförhållningen innebär lägre kostnader för logistik och distribution av aktuella läkemedel. Så vitt Konkurrensverket förstår medför även den tidigare regeländringen om krav på utbyte till det läkemedel som har det lägsta försäljningspriset på marknaden, att det ställs betydligt högre krav på apoteken att beställa och expediera rätt generiskt läkemedel. Fyra månaders prisperiod underlättar sannolikt för apoteken i den praktiska tillämpningen av denna viktiga regel.

Sammanfattningsvis har Konkurrensverket utifrån TLV:s konsekvensutredning inte skäl att ifrågasätta myndighetens sammanvägda bedömning att fördelarna med fyra månaders prisperiod totalt sett överväger nackdelarna. Mot bakgrund av förslagets svårbedömda effekter för konkurrensen på generikamarknaden, vill emellertid Konkurrensverket betona vikten av att TLV noggrant följer utvecklingen beträffande exempelvis priser och antal verksamma företag. Efter en tid bör TLV även genomföra en strukturerad utvärdering med avseende på förslagets effekter för patienter, apotek, grossister och generikaföretag.

Övrigt

Oberoende av frågan om prisperiodernas längd, vill Konkurrensverket understryka vikten av en effektiv tillsyn över efterlevnaden av reglerna i aktuella föreskrifter. Detta gäller exempelvis beträffande generikaföretagens åtagande att under hela prisperioden kunna leverera periodens vara. Möjligheten för generikaföretagen att "restnotera" läkemedel medför att TLV i dessa fall kommer att fatta beslut om ny periodens vara som sannolikt kommer att ha ett högre pris. Detta skapar olämpliga incitament och risker för att marknadernas aktörer samordnar sina beteenden i detta avseende. Möjligheten till, och behovet av, strängare sanktioner än vad dagens regelverk innebär, bör analyseras av TLV inom ramen för ovan föreslagna utvärdering.

Vidare vill Konkurrensverket peka på vikten av fungerande administrativa rutiner för hantering av generikaföretagens ansökningar om prisförändringar. Generikaföretagens ansökningar innehåller mycket känsliga uppgifter som inte får

komma konkurrenterna tillgodo. En fråga som möjligtvis kan ställas mot bakgrund av detta är huruvida det är nödvändigt med två månaders ansökningsperiod. Även om Konkurrensverket inte har skäl att ifrågasätta TLV:s administrativa rutiner och praktiska hantering av dessa ansökningar, så kan det ändå konstateras att en längre ansökningsperiod ökar risken för att känsliga uppgifter kommer i orätta händer.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit Konkurrensakkunnig Thomas Ringbom.

Dan Sjöblom

Thomas Ringbom